

ДЖО ХОЛДЕМАН ARMAJA DAS

Превод от английски: Камен Костов, 1998

chitanka.info

Многоетажната сграда, построена през 1980 година, все още поразяваше с модерната си архитектура. И с внушението за богатство.

Портиерът със сериозен израз на лицето направи лек поклон и отвори вратата пред прегърбената възрастна дама. В съсухрената си ръка тя стискаше карта на ветераните. Портиерът отново пренебрегна охраната, но този път щеше да има ядове.

Кожата на лицето ѝ беше сбръчкана и отпусната, а носът и брадичката ѝ — прекомерно дълги и увиснали. Перде замъгляваше едното ѝ око, а черното кръгче на другото бе заобиколено от жълто-червена еклера и не мигаше. С времето зъбите ѝ бяха изпопадали. Едва се влачеше. Дългата ѝ черна рокля бе избеляла от многократно пране. Ако изобщо имаше някаква коса, тя беше скрита под бледосиня кърпа. От кръста нагоре тялото ѝ бе пребито успоредно на пода.

— С какво мога да ви помогна? — попита човекът от охраната с уморен глас, който съответстваше на уморените рамене и на уморения му гръб. Първите два-три дена работата му се струваше романтична — да охранява всички тези богаташи, седнал пред свръхмодерния пулт с видеомонитори и отпуснал автомата на коленете си. Но поради енергиен недостиг мониторите не работеха освен по време на ежечасовата проверка, а ако му се наложеше да използва автомата, трябваше да попълни пет формуляра и да се обади в полицията. Пък и портиерът не връщаше никого.

— Купи едно цвете за момчетата, които не са щастливи като теб — прозвуча в отговор немощният ѝ, дрезгав баритон. Съдейки по възрастта и акцента ѝ, нейните момчета сигурно бяха участвали в Руската революция.

— Съжалявам. Не ми е разрешено... да давам подаяния, когато съм дежурен.

Тя го изгледа продължително, като едва забележимо поклащаше глава.

— Тогава ме прати при някой с по-отзивчиво сърце.

Тъкмо обмисляше как да ѝ отговори, когато входната врата рязко се отвори.

— Гори кола! — изкрещя портиерът.

Човекът от охраната скочи от стола си, грабна един пожарогасител и се втурна към вратата. Старицата закрета след него,

докато двамата изчезнаха зад ъгъла. После забърза към асансьора с неподозирана енергичност.

Слезе на седемнайсетия етаж, след като натисна бутона, който щеше да върне асансьора обратно във фойето. Погледна табелката на стая 1738: „Г-н Золд“. Беше неграмотна, но разпознаваше имена.

Без дори да докосне дръжката на вратата, тя продължи по коридора, докато намери една от стаичките за персонала. Затвори вратата след себе си, скри се зад закачалка с бели колосани униформени облекла, облегна се на стената и остави чантата между краката си. Леката миризма на бензин изобщо не я обезпокои.

Джон Золд натисна бутона на интеркома:

— Марта?

Тя отговори.

— Преди да затвориш магазина, бих искал да провериш излишъците по сметка 408. Срецу запис 408.

Включи селектора за изписване на екрана и докато чакаше, натъпка лулата си с тютюн и я запали.

Сложна комбинация от зелени нули и единици изпълни екрана. За секунда те избледняха и на тяхно място се появиха само нули. Редиците от нули се завъртяха като началните надписи на филм.

Ред 746 се състоеше само от единици. Джон отново натисна интеркома.

— Това трябва да е. Имаш ли време да се справиш?

Получи утвърдителен отговор.

— Благодаря, Марта. До утре.

Отвори плъзгащия се капак на бюрото, под който имаше клавиатура, и бързо написа: „523 784 00926//Лека нощ, машино. Моля те, запиши тази база данни.“

ЛЕКА НОЩ, ДЖОН. НЕ ЗАБРАВЯЙ ОБЯДА С Г-Н БРАУН УТРЕ. ПРЕГЛЕД ПРИ ЗЪБОЛЕКАРЯ СРЯДА 09:45. ПРОВЕРКА НА ГЕНЕРАЛНИТЕ СИСТЕМИ СРЯДА 13:00. DEL 0 DEL ВАХТ. ЗАПИСАНО.

„*Del 0 del baxt*“ означава „Бог да ти дава късмет“ на древния език на ромите. Джон Золд, който наистина бе циганин по кръв, но далеч не и по начин на живот, изключи пулта и отвори най-долното

чекмедже на бюрото. Извади плосък пистолет в кобур със скоба и го закачи на колана на панталоните си под сакото. Носеше оръжие само от две седмици и продължаваше да се чувства неудобно. Но писмата го принуждаваха.

Джон беше роден в Чикаго няколко години след бягството на родителите му от Европа и Хитлер. Баща му беше изключително горд мъж и след един разгорещен спор относно честта на дванайсетгодишната му дъщеря се прибра вкъщи с ожулени и кървящи кокалчета на юмруците и връчи на своята съпруга огромен сгъваем нож, целия покрит със засъхнала кръв.

Джон бе доста дребен за петгодишната си възраст и брадичката му едва се подаваше над кухненската маса, докато семейството обсъждаше несигурното си бъдеще, а госпожа Золд превързваше ръцете на своя съпруг. Именно дребният ръст го спаси от залпа ловджийски сачми, който избухна през кухненския прозорец и уби на място единствените хора на света, които обичаше и на които се уповаваше. Полицаяте го намериха притиснат между телата на баща си и майка си и отначало го помислиха също за мъртъв — целият бе потънал в кръв, не помръдваше, очите му бяха широко отворени и не плачеше. Минаха цели шест месеца, преди всеотдайните служители от сиропиталището да чуят първата дума от устата му: *ratvalo*, която той повтаряше непрекъснато и която така и не успяха да преведат. Кървав, кървящ.

Всъщност в семейството му говореха най-вече на английски и той знаеше само няколко ромски и унгарски думи за разкош. След около година стана проблем не как да го накарат да проговори, а как да млъкне.

Никой не осинови дребното циганче и това съвпаднаше със собствените му предпочитания. Вече бе имал семейство и знаеше какво е.

В сиропиталището нямаше особени успехи в краснописа и поведението, но се справяше доста прилично с всичко останало. По аритметика и по-късно по математика бе направо блестящ. На осемнайсет години се записа в университета в Илинойс и се издържаше сам като помощник-библиотекар и манекен. От грозничкия

юноша бе израснал младеж, който поразително приличаше на младия Кларк Гейбъл.

От колежа го взеха войник и две години си игра с компютри във форт Луис, след което защити магистърска степен по закона за военнослужещите. Дисертацията му „Симулиране на непрекъснати физически системи чрез универсализиране на алгоритмите на Трактенброт“ беше посрещната много добре и математическият факултет му предостави асистентско място за изследователска дейност, за да защити докторат. Но и други хора прочетоха дисертацията му и след няколко месеца получи предложение от „Белком интернешънъл“. Бързо изкачи йерархическата стълбица. Още не бе навършил четирийсет, а вече бе старши аналитик на групата за изследвания и развитие. Разполагаше със собствен кабинет с изглед към Сентръл парк и малко владение само на двацет минути с влака.

Както обикновено, на път за влака Джон си купи голяма кутия бира и щом седна, я отвори. Това му осигуряваше занимание, докато чакаше влакът да се напълни.

Извади дебел технически доклад от куфарчето и се загледа в съдържанието на първата страница. Не че толкова го интересуваше, но се надяваше, като се престори на зает, да си спести компанията на някой непознат спътник.

Влакът се оказа експрес и след дванайсет минути спряха при ферибота на Доб. Джон не вдигна поглед от доклада, докато не излязоха от град Ню Йорк. Разноцветните светлини през прозореца, които се сливаха в безкраен пъстър поток, го дразнеха, а когато бе преуморен, направо му се гадеше от тях. Тази вечер бе смъртно уморен.

Слезе от влака две спирки след ферибота на Доб. Лимузината очакваше него и още двама души. Беше приятна пролетна вечер и обикновено Джон изминаваше пеша разстоянието от половин — един километър — независимо дали беше уморен, или не. Но тези писма без подпис...

Джон Золд, или престани с тези проповеди, или ще умреш. Armaја das, Джон Золд.

И в трите писма все това:

Armaја das, проклятието ни ще те настигне. Заради проповедите.

Клетвите го плашеха далеч по-малко от куршумите. Щом слезе от влака, разкопча долното копче на сакото си, готов светкавично да измъкне пистолета и да се търкулне зад контейнера за боклук, както беше гледал в екшъните. Наоколо обаче не се навъртаха съмнителни типове. Само няколко местни съпруги и старият полицай, който бе вечно дежурен.

Убийство по светло не беше по вкуса на ромите. Но пък вкусовете се менят. Вмъкна се в колата и заоглежда страничните пътища, докато пътуваше към вкъщи.

В пощенската си кутия намери поредното парцаливо писмо. Нямахше намерение да го отвори, преди да се прибере. Влезе с другите в асансьора и натисна „17“.

Бяха побеснели, защото Джон Золд им отнемаше децата. Миналия март данъчният счетоводител на Джон го бе посъветвал да вложи четири хиляди долара в каквато и да е законна благотворителна дейност, което значително би намалило данъците му, така че да се получи разлика от неколкостотин долара в негова полза. Тъй като не беше от хората, които постъпват по най-лесния и общоприет начин, Джон направи редица проучвания и след обичайните бюрократични усложнения основа Мladeжки цигански асимилационен съвет с участието на федерални, щатски и градски фондове и издейства една постоянна стипендия от фондацията „Форд“.

Всъщност МЦАС имаше едностаен офис в Уест Вилидж и там работеха доброволци. Беше натъпкан с брошури и листовки, повечето

съчинени от Джон, в които се обясняваше как младите цигани биха могли да се възползват от услугите на американското общество. А именно като станат негова съставна част. Точно това никак не се харесваше на старите цигани. Служби, стипендии, учебни програми — всичко това е за *gadjos*. Отрова за волния цигански дух.

През ноември един от доброволните сътрудници отвори офиса сутринта и намери саморъчно взривно устройство — една запалена свещ трябваше да вдигне във въздуха пет галона бензин. Свещта се бе разтопила на милиметри от тънката ивица барут, който трябваше да взриви бензина. През януари пък изсипаха в картотечните шкафове и разплискаха по стените няколко кофи пилешки вътрешности. Джон се принуди да наеме един як младеж, който нощно време спеше на походно легло в офиса със заредена ловджийска пушка до себе си. От този момент вече не му създаваха подобни притеснения. Но в офиса непрекъснато идваха възрастни мъже и жени и вземаха големи количества брошури, които след това биваха разхвърляни из фоайето или употребявани за по-непристойни нужди. Добре че хартията беше евтина.

Джон пусна секретата и закачи палтото си във вградения гардероб. Пъхна пистолета в едно чекмедже на бюрото и седна да разпечата писмото.

Беше най-краткото от всички досега:

Довечера, Джон Золд. *Armaја das*.

Голям късмет, помисли си той. Довечера нямаше да си е вкъщи: имаше среща. Ще остане при нея в Гремърси парк. Дали проклятието ще го настигне там? По време на представлението или в „Сарди“?

Разпечата други две писма, няколко сметки и на вратата се почука.

Отдолу не го бяха предупредили. Може би някой съсед. Момчето от съседната стая непрекъснато искаше нещо на заем. Спокойно. Почувства се малко неловко, но закачи пистолета на колана. Отново облече сакото.

Не видя нищо през шпионката. Неприятно. Извади пистолета и го прикри, а със свободната си ръка отключи секретата и откряна вратата. Отвън стоеше циганката. Беше прекалено ниска, за да я види през шпионката. Тя отстъпи крачка назад и каза:

— Джон Золд.

Той я изгледа продължително.

— Какво искаш, *püridaia*?

Знаеше само стотина ромски думи и една от тях беше „баба“. Как ли беше „вещица“?

— Нося ти един подарък.

Тя извади от чантата си смачкана тъмнозелена книжка с оръфани краища и му я подаде. Беше овехтял канадски паспорт на името на някой си Уйлям Белини. Но снимката от вътрешната страна на корицата беше неговата.

Вътре имаше и самолетен билет в плик. Джон не го извади. Затвори рязко паспорта и й го подаде. Старата дама не го взе.

— Поразително. Радвам се, че някой ме смята за толкова важен.

— Вземи го и заминавай завинаги, Джон Золд. Или ще трябва да направя другото нещо.

Той измъкна билета от паспорта.

— Ще го взема. Мога да възстановя сумата. С парите можеш да купиш много плакати и брошури.

Опита се да хвърли паспорта в чантата й, но не улучи.

— Какво е другото ти нещо?

Тя му метна обратно паспорта.

— Вземи го — опита се да произнесе властно тя, но гласът й трепна раздражено и неуверено.

— Съжалявам, но не ми трябва. Какво е...?

— Другото нещо е смъртта ти, Джон Золд.

И тя бръкна в чантата си.

Джон измъкна пистолета и го насочи към челото й.

— Не, не съм съгласен.

Тя не му обърна никакво внимание, извади шепа бяла птича перушина и я хвърли на прага.

— *Armaja das* — каза и монотонно занарежда на ромски, пръскайки перушина на равни интервали.

Джон разпозна думите „*joovi*“ и „*kari*“, които означаваха „жена“ и „пенис“, и му се стори, че ако тя произнася фразите по-ясно, би могъл да разбере повече.

Върна пистолета обратно в кобура и изчака, докато тя свърши.

— Наистина ли мислиш...

— *Armaja das* — повтори тя и отново занарежда.

Една от думите означаваше „разруха“ или „зараза“, а за последната беше напълно сигурен: смърт. *Meripen*.

— Това са глупости и изобщо...

Но тя вече се отдалечаваше по коридора. Опита се да се изсмее зад гърба ѝ, докато я наблюдаваше как подминава асансьора и продължава към стълбището зад ъгъла.

Можеше да извика охраната. Да не ѝ позволи да се измъкне през задния вход. Сигурно беше влязла, без да я усетят. Мина му през ума, че тя може би разчита на нежеланието му да си създава главоболия с нея, и това малко го подразни. Запъти се към телефона, погледна часовника си и се върна на вратата. Събра перушината и я хвърли в кошчето за смет. Имаше точно толкова време, че да не закъснее. Бръснене, душ, обличане. Лимузина до гарата, влак до града и такси до апартамента ѝ в Гранд сентръл.

Представлението беше истинско удоволствие — сексуална версия на „Лизистрата“. Както винаги, „Сарди“ беше на ниво. Тя беше нежна жена с характер, вкус и блясък и само дете не го отвлече в апартамента си, където за първи път в живота му се случи да е импотентен.

Психиатърът не използваше обичайния реквизит: в кабинета нямаше нито мека кушетка, нито библиотека с подредени по лавиците скъпи книги. Нито килим, нито ламперия, нито номерирани гравюри. Нямаше дори бележник. Вместо това имаше скрито звукозаписно устройство, едноцветни гипсови стени, обикновено бюро и два твърди стола. Стил.

— Вие съвсем точно преценявате проблема си — каза тя.

Джон кимна.

— Предполагам. Някакви... остатъци от предишното ми възпитание. Възприемам я като авторитет. От малкото думи, които

схванах, мисля, че...

— От думите „пенис“ и „жена“ сте си изградили собствено проклятие. И го използвате вероятно за да се самонакажете за това, че сте оцелели от трагедията, причинила смъртта на останалата част от семейството ви.

— Твърде старомодно е. И изсмукано от пръстите. Досега имах на разположение почти четирийсет години, за да се самонакажа, ако имах угризения. Но нямам.

— Все пак да го приемем за работна хипотеза — размърда се тя на стола си, втренчена във фигурките по фурнира на празното бюро. — Ако успеем да опростим нещата, и лечението ще е по-просто.

— Нямам нищо против — отвърна Джон.

При тези сто двацет и пет долара на час — колкото по-бързо, толкова по-добре.

— Ако го схващате и усещате по този начин, то ключът за вашето лечение е прехвърлянето.

Тя се наведе над бюрото, опряла лакти о плота, и пред очите му попаднаха шаващите ѝ гърди, които не събудиха какъвто и да е интерес у него, а това продължаваше вече цяла седмица.

— Ако аз заста на мястото на авторитетната личност — продължи тя, — бих могла евентуално да повлияя на детето във вас и да го убедя, че няма никакво проклятие. А само сгрешена идентичност... нищо повече от една старица, която го е уплашила. Една внимателна хипноза ще свърши чудесна работа.

— Звучи разумно — отвърна замислено Джон.

Да си представи, че тази младичка *geyri* е по-могъща от старата вещица? Като зрял мъж би могъл. Но ако в него наистина се крие някое подплашено циганче, кой знае.

„523 784 00926//Здравей, машино — набра Джон. — Кой е най-добрият дерматолог в района?“

ДОБРО УТРО, ДЖОН. В ПОСОЧЕНИЯ ПЕРИМЕТЪР ДВАМА ДЕРМАТОЛОЗИ РАБОТЯТ С НАЙ-ВИСОКАТА ТАКСА НА ЧАС, А ИМЕННО 95 Щ.Д., И ТЕ СА Д-Р БРАЙЪН ДИЛ, 245 ЗАПАД, 45-А УЛ., СПЕЦИАЛИСТ ПО КОЗМЕТИЧНА ДЕРМАТОЛОГИЯ; Д-Р

АРТЪР МААС, 198 ЗАПАД, 44-А УЛ., СПЕЦИАЛИСТ ПО ТЕЖКИ КОЖНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ.

„Д-р Маас занимава ли се с болести на психична основа?“

РАЗБИРА СЕ. ПОВЕЧЕТО ДЕРМАТОЗИ СА НА ПСИХИЧНА ОСНОВА.

„Я не се надувай“ — каза си на ум Джон.

„Уреди ми преглед при д-р Маас в рамките на следващите два дни.“

ПРЕГЛЕДЪТ ТИ Е УТРЕ В 1:45, ЕДИН ЧАС. ЩЕ ТИ ОСТАНАТ 45 МИНУТИ, ЗА ДА СТИГНЕШ В ЛЪЧОУ ЗА СРЕЩАТА С ГРУПАТА „АМКСЕ“. НАДЯВАМ СЕ, НЕ Е НЕЩО СЕРИОЗНО, ДЖОН.

„И аз се надявам.“

Тези гадни емпатични системи.

„Уреди ли дистанционна връзка с Лъчоу?“

НЕ БЕШЕ НЕОБХОДИМО. ЩЕ ИЗПОЛЗВАМ КОНД/ДЖЕНЕРАЛ. ПОЛЗВАНЕТО НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ УСЛУГИ В ЛЪЧОУ ЩЕ СТРУВА САМО 588 ОТ ПРОЕКТИРАНАТА СУМА ЗА ТРАНСПОРТ И ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДИСТАНЦИОННА ВРЪЗКА. „Умна си ми е машината.“

„Много добре, машино. Засега остани на тази база.“

БЛАГОДАРЯ, ДЖОН.

Буквите избледняха, но контролната светлинка продължи да блещука.

Не трябваше да негодува срещу емпатичните системи. Те бяха негова рожба и главната причина, поради която „Белком“ му плащаха такава тлъста заплата, за да го задържат. Държеше авторското право върху емпатичната платка за още дванайсет години и с течение на времето щеше да натрупа истинско състояние. Всъщност всеки мощен компютър в света бе техен клиент, като се започне от „Конд/Дженерал“, който управлява цял Ню Йорк, и се стигне до Женева и до Академия наук, които заедно управляваха половината свят.

Повечето клиенти даваха на платката име — обикновено женско. Джон я наричаше „машина“ заради не твърде сполучливия си опит да се предпази да мисли за нея като за човешко същество.

С усилие на волята се въздържа да не разчеше циреите по врата си. Трябваше да отиде на лекар още щом се появила, но психиатърът

бе сигурен, че ще ги излекува — „разрухата“ от втората клетва. Успя, колкото излекува и импотентността му. Тази сутрин се появиха циреи и по гърдите, по слабините и по гърба му, а имаше и червени пришки по носа и скулите. Разполагаше с някакви успокоителни, но до края на работния ден реши да използва само аспирин.

Д-р Маас нарече заболяването импетиго и му предписа някакъв специален сапун и антибиотичен мехлем. Каза му да отиде на контролен преглед след десет-петнайсет дни. Ако нямало подобрене, щял да вземе по-сериозни мерки. Изглеждаше твърде млад и Джон не посмя да спомене за клетвите. Пък и вече си имаше лекар за тази цел.

След три дни отново беше в кабинета на д-р Маас. Почти нямаше сантиметър от кожата му, който да не беше поразен от обриви. Температурата му беше 38,6. Докторът му предписа широкоспектърен антибиотик и му препоръча да остане два-три дни на легло. Джон най-накрая му каза за клетвите и той му даде една брошура за психосоматичните заболявания. Всичко, което прочете в нея, вече му беше известно.

Въпреки мощните антипиретици на другата сутрин температурата му се бе покачила на 38,9. Замаян от високата температура и от болкоуспокояващите, Джон изпълзя от леглото и пристигна в Уест Вилидж, в офиса на МЦАС. Фред Джорджо, който бе на пост през нощта, Все още беше там.

— Господин Золд! — скочи от бюрото Джорджо и го хвана за ръката. Джон потръпна от болката, която му причини докосването, и се остави да бъде отведен до едно кресло. — Какво се е случило?

Вече беше заприличал на болен от неизлечима шарка. Остана дълго време неподвижен, втренчил поглед във възпалените циреи, които покриваха дланите му.

— Имам нужда от знахар — едва изрече той, пречеха му пришките около устата, покрити с корички.

— *Chovihanni*? — ококори очи Джорджо.

Джон го погледна неразбиращо.

— Вещица ли?

— Не — поклати глава той. — Билкарка.

— Ходил ли сте на доктор *gadjo*?

— При двама. Циганка ми причини това, циганка трябва да ме излекува.

— Значи болестта е в главата ви?

— И докторите *gadjo* казват същото. Но пак може да ме убие.

Джорджо вдигна слушалката, набра един местен номер и избълва цял порой ромски, италиански и английски думи.

— Обадох се на братовчед си — каза той, след като затвори. — Майка му е лечителка и се ползва с добро име. Ако я намери вкъщи, ще бъде тук след по-малко от час.

Джон измънка някаква благодарност, докато Джорджо го отвеждаше към леглото.

Знахарката дойде много скоро и се втурна в офиса с плетена чанта, пълна с разни потракващи предмети. Огледа Джон и Джорджо и се зае да разчисти една странична масичка от брошурите. Изглеждаше петдесет и няколкогодишна и бе прибрала сребрилата си коса в стегнат кок, който се поклащаше на тила ѝ, докато чевръсто шеташе из стаята. Постави на масата електрическо котлонче и наля вода в две глинени панички. Беше облечена в не много овехтяла черна рокля и носеше удобни обувки. От бръчиците около устата ѝ личеше, че обича да се смее.

Надвеси се над Джон, тихичко избърбори нещо на италиански и пъхна сребърния кръст, който висеше на врата ѝ, между дланите му.

— Кажи ѝ да говори на английски... или на унгарски — каза Джон.

Джорджо преведе.

— Казва, че тези старовремски суеверия не би трябвало да ти влияят до такава степен. Ти си съвременен мъж и не трябва да вярваш на разни приказки за деца и старци.

Джон разгледа кръста и го повъртя между пръстите си.

— Всички суеверия си приличат.

Но не ѝ върна кръстчето.

По-малкият съд забълбука и тя пусна шепа билки в него. След това се обърна към Джон и го разсъблече внимателно.

Когато настойката кипна, изпразни пакетче нишесте в паничката със студената вода и разбърка енергично сместа. След това добави горещата течност и отново разбърка. Накара Джорджо да преведе, че не е сигурна дали билките ще го излекуват, но поне ще го накарат да се почувства по-добре.

Течността желира и тя провери с пръст температурата. Когато изстина достатъчно, започна да я нанася внимателно върху лицето му. Вратата изскърца и тя ахна. Беше дъртата вещица, която го бе проклела.

Вещицата изрече нещо на ромски, което прозвуча като команда, и жената се отдръпна от Джон.

— Все още ли не вярваш, Джон Золд? — Тя прецени ефекта от деянието си. — Нали каза, че са глупости?

Джон я изгледа гневно, без да отговори.

— Чух, че си търсил знахарка — добави тя и гърлено каза нещо на другата.

Без да продума, жената изсипа сместа в мивката и започна да прибира принадлежностите си.

— Дърта кучка! — извика дрезгаво Джон. — Какво й каза?

— Казах й, че ако продължи да те цери, същото ще се случи и със синовете й.

— Страхуваш се, че ще му помогне — обади се Джорджо.

— Не. Само ще му помогне да умре по-лесно. Ако исках това, щях да го убия още на прага.

Наведе се светкавично и целуна Джон по възпалените устни.

— Скоро пак ще те видя, Джон Золд. Но не на този свят.

И се измъкна през вратата, последвана от жената. Джорджо я напсува на италиански, но тя не му отвърна.

Джон се облече с големи мъки.

— Сега какво? — попита Джорджо. — Мога да намеря друга знахарка...

— Няма нужда. Ще отида пак при докторите *gadjo*. Уверяват ме, че могат да изправят и мъртвец от гроба.

Подаде му кръста и закуцука навън.

Лекарят му предписа огромна доза мощни антибиотици, която спокойно би могла да го умъртви. За следващия ден му запази легло в една първокласна клиника в Уестчестър. Щеше да бъде двацет и четири часа под наблюдение и ако се наложеше, щяха постоянно да му преливат кръв. Даваха пълни гаранции, че ще го излекуват.

Невъзможно било мъж на неговата възраст и с неговата физика да умре от дерматоза.

Беше време за обяд и лекарят го покани да обядва заедно със семейството му. Отклони поканата отчасти защото нямаше апетит и отчасти защото не можеше да си представи, че дори едно лекарско семейство би могло да се нахрани спокойно в присъствието на такова зловещо привидение на масата като него. Взе такси до офиса.

На етажа нямаше никой освен един портиер, който заби очи в пода, щом видя Джон.

„523 784 00926//Машино, ще умра. Моля за съвет.“

ВСИЧКИ ЧОВЕЦИ И МАШИНИ УМИРАТ, ДЖОН. АКО ИСКАШ ДА КАЖЕШ, ЧЕ ЩЕ УМРЕШ СКОРО, ТОВА ВЕЧЕ Е ТЪЖНО.

„Точно това искам да кажа. От кожната инфекция; абсолютно е извън контрол. Белите кръвни телца се увеличават независимо от хапчетата. Утре постъпвам в болница, за да умра.“

НО НАЛИ СЪЗНАВАШ, ЧЕ ЗАБОЛЯВАНЕТО Е ПСИХОСОМАТИЧНО. ТОВА ОЗНАЧАВА, ЧЕ САМ СЕ УБИВАШ, ДЖОН. НЯМАШ ОСНОВАНИЕ ДА СИ ТОЛКОВА ТЪЖЕН.

Наруга на ум машината и се опита да ѝ разкаже по-подробно за МЦАС, за дъртата вещица, за проклятията и за днешния неуспешен опит със знахарката.

РАЗСЪЖДЕНИЯТА ТИ СА ЛОГИЧНИ, НО ДЕЙСТВИЯТА ТИ СА НЕУМЕСТНИ, ДЖОН. ТРЯБВАШЕ ДА СЕ ОБЪРНЕШ КЪМ МЕН. ДОСТАТЪЧНИ МИ БЯХА 2,037 СЕКУНДИ, ЗА ДА ОТКРИЯ РЕШЕНИЕ НА ПРОБЛЕМА ТИ. НАМЕРИ МАЛКА ЧЕРНА ПТИЧКА И ВКЛЮЧИ ГОВОРНОТО МИ УСТРОЙСТВО.

— Какво? — възкликна Джон.

И набра: „Моля за пояснение.“

ИЗТОЧНИЦИ: НЮЙОРКСКА БИБЛИОТЕКА, КОЛЕКЦИЯ ОТ ГОДИШНИЦИТЕ НА СПИСАНИЕТО НА ЦИГАНСКОТО НАУЧНО ОБЩЕСТВО, ЕДИНБУРГ; СПИСАНИЯ ПО АНТРОПОЛОГИЧНА ЛИНГВИСТИКА И СЛАВЯНСКИ ФИЛОЛОГИИ; ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЯ НА ХЕР ЛУДВИГ Р. ГРОС (ХАЙДЕЛБЕРГ, 1976) — ТРАНСКРИПЦИЯ НА СЪХРАНЕНО КОПИЕ В АКАДЕМИЯ НАУК — МОСКВА, ЗАГРАБЕНО ОТ ГЕРМАНСКИ УЧЕНИ (ОПИТИ ЦИГАНИ В КОНЦЕНТРАЦИОННИ ЛАГЕРИ ДА БЪДАТ

УМЪРТВЕНИ ЧРЕЗ ПОВТАРЯНЕ НА ЗАПИСАНИ НА ЗВУКОВЪЗПРОИЗВЕЖДАЩО УСТРОЙСТВО ПРОКЛЯТИЯ) В КРАЯ НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА.

МЕЖДУ ДРУГОТО, ДЖОН, ОПИТЪТ НА НАЦИСТИТЕ НЕ УСПЯЛ. ОЩЕ ПРЕДИ ДВЕ ПОКОЛЕНИЯ ПОВЕЧЕТО ЦИГАНИ СКЪСВАТ СЪС СТАРОДАВНИТЕ ТРАДИЦИИ И СИ ИЗГРАЖДАТ НЕЩО КАТО ИМУНИТЕТ КЪМ СМЪРТОНОСНИ ПРОКЛЯТИЯ. ТИ СИ ПРЕКАЛЕНО СУЕВЕРЕН. ОТКРИХ, ЧЕ ТОВА НЕ Е НЕОБИЧАЙНО ПРИ МАТЕМАТИЦИТЕ.

СЪЩЕСТВУВА ПРЕХВЪРЛЯЩА КЛЕТВА, КОЯТО ЩЕ ТЕ ИЗЛЕКУВА, КАТО ПРЕХВЪРЛИ ИМПОТЕНТНОСТТА И ИНФЕКЦИЯТА НА НАЙ-БЛИЗКО НАМИРАЩИЯ СЕ ВЪЗПРИЕМЧИВ КЪМ ТЯХ ЧОВЕК. ТОВА БИ МОГЛО ДА БЪДЕ ДЪРТАТА КУЧКА, КОЯТО ТИ ГИ НАТРЕСЕ.

МАГАЗИНЪТ ЗА ДОМАШНИ ЖИВОТНИ НА СЕДМО АВЕНИЮ, № 588 Е ОТВОРЕН ДО 9:00 ВЕЧЕРТА. В АСОРТИМЕНТА ИМ Е ВКЛЮЧЕНА И КЛЕТКА С МАЛКИ ПЪСТРИ КЪЛВАЧИ. КУПИ ЧЕРНИЯ И СЕ ВЪРНИ. НАКРАЯ ВКЛЮЧИ ГОВОРНОТО УСТРОЙСТВО.

Отне му по-малко от половин час да стигне с такси дотам, да купи птицата и да се върне. Шофьорът не го попита защо му е да носи един стаен кълвач в празната служебна сграда. Чувстваше се като идиот.

Джон избягваше да използва говорното устройство, защото техникът, който го бе програмирал, му бе придал сладникавия тембър на възрастна дама. Включи устройството.

— Благодаря, Джон. Хвани птичката в лявата си ръка и повтаряй след мен.

Ужасеният кълвач не оказва никаква съпротива, когато Джон го сграбчи в ръка.

Машината заговори на ромски с руски акцент. Джон се стараяше да повтаря чутото, макар от десет думи да схващаше най-много една.

— Сега убий птицата, Джон.

Да я убие? Изпитваше чувство на вина, но стисна силно и усети как тънките костици изпукаха. Птичката изписка и след това сякаш изплака. Сърчицето ѝ спря.

Джон пусна мъртвото създание и набра: „Това ли е всичко?“

Машината знаеше, че той не понася гласа ѝ, и отговори на монитора:

ДА. ВЪРВИ СИ ВКЪЩИ И ЛЯГАЙ ДА СПИШ. ДОКАТО СЕ СЪБУДИШ, КЛЕТВАТА ЩЕ БЪДЕ ПРЕХВЪРЛЕНА. DEL 0 DEL ВАХТ, ДЖОН.

Заклучи и тръгна към вкъщи. Закъснелите пътници във влака седяха далеч от него. Щом го погледна, шофьорът на таксито преbledня и внимателно пое банкнотата от противоположния ѝ край.

Джон взе две приспивателни и дълго съзерцава остатъка в шишенцето. Реши, че може да изчака още един ден, и отвори бутилката с най-хубавото си вино. Изпи половината за пет минути, без да почувства вкуса му. Когато усети, че тялото му започва да натежава, успя да се дотътри до спалнята и се строполи в леглото с дрехите.

Първото, което разбра на следващата сутрин, бе, че не е импотентен. Второто, което забеляза, бе, че на дясната му ръка няма нито един цирей.

„523 784 00926//Благодаря, машино. Контраклетвата подейства.“

Контролната светлинка блещукаше равномерно, но машината не отговори. Натисна бутона на интеркома.

— Марта? Не получавам отговор на монитора си.

— Минутка, господине. Само да си закача палтото. Ще се обадя на техниците. Добре дошли.

— Ще почакам.

„Можеш и сам да се обадиш на техниците, експлоататор такъв.“ Погледна отражението си в мътния монитор: по лицето му нямаше нито една пъпчица. Представи си старата вещица, цялата покрита с цирей, но това ни най-малко не го притесни. След това се сети за кълвача и видя дребното телце в средата на килима. Вдигна го и в този момент Марта влезе в офиса и се намръщи.

— Какво е това? — попита тя.

— Мислех, че една птичка би развеселила този кабинет — посочи към клетката той. — Само че тя умря. — Пусна я в кошчето за боклук. — Какво казаха?

— Ами... много странно. Никой не получава сигнал. Машината работи, но не... как да кажа... не разговаря.

— Хм. По-добре сам да сляза.

Спусна се с асансьора до подземния етаж. Тук винаги му се струваше неприятно топло. Може би психологическа компенсация от страна на екипа; поддържаха по-висока температура заради течния хелий в пастелните кутии на централния процесор. Няколко пълни с течен хелий вани, чиято температура трябваше да е по-ниска от тази на повърхността на Плутон.

— О, господин Золд!

Мъжът бе облечен в бели работни дрехи и имаше табелка на гърдите: „Координатор, първа смяна.“ Позна го, но не си спомни името му. Обикновено питаше машината, преди да слезе.

— Радвам се, че сте се върнали. Чух, че доста сте се измъчили.

Приятелска загриженост или арогантност?

— Някаква алергия. Не ме остави повече от седмица. Какъв е проблемът?

— Щях да ви оставя съобщение, ако знаех, че ще дойдете на работа. Проблемът е в централния процесор, а не в софтуера. Тео Джаспър го откри малко след като го отвори в шест, но ни отне цял час, докато намерим специалист по охладителните смеси.

— Това ли е той?

Някакъв мъж обикаляше около процесора, поглеждаше контролните уреди и си записваше показанията в стенографски бележник. Отидоха при него и той се представи като Джон Курант от Отдела по охладителни смеси на „Авко/Еверт“.

— Проблемът е в цилиндъра от живачни пръстени, по който минават свръхпроводниците за контакт. Някаква корозия, субмикроскопични пукнатинки по цялата повърхност.

— Но как е възможно да корозира каквото и да било при четири градуса над абсолютната нула? — запита координаторът. — Що за химикал...

— Съгласен съм, че е невероятно. Ще ги сменим безплатно. Гаранционният срок не е изтекъл.

Джон проследи как двама работници измъкват сребърен цилиндър през едно отворстие на централния процесор. От отвора струеше гъста ледена мъгла.

— А другите цилиндри? Сигурен ли сте, че са наред?

— Доколкото можахме да преценим, само контактният цилиндър е засегнат. Затова машината е импотентна, останалите...

— Импотентна!

— Съжалявам. Знам, че вие, компютърджиите, не обичате да... персонифицирате машините. Но си е точно това: машината работи отлично. Само дето не може да общува.

— Наистина. Много интересно.

А и тази корозия. Субмикроскопични циреи.

— Трябва да помисля над всичко това. Обадете ми се в кабинета, ако имате нужда от мен.

— Това би трябвало да оправи нещата — каза Курант и се обърна към работниците: — Момчета, привършвате ли?

Единият работник щракна автомата на отвърстието.

— Можем да пробваме.

Координаторът ги заведе до един контролен пулт като този в кабинета на Джон.

— Да проверим — каза той и натисна един бутон.

ОСТАВЕТЕ МЕ ДА УМРА. Координаторът се изхили нервно.

— Вашите емпатични платки, господин Золд. Понякога наистина се държат странно.

И той отново натисна бутона.

ОСТАВЕТЕ МЕ ДА УМРА. И пак: ОСТ... М... Д... УМ... Буквите бавно избледняха и колкото и да натискаше бутона, не се появи нищо повече.

Джон се върна в кабинета си и каза на секретарката да отложи всичките му ангажименти за деня. След това седна на бюрото и запуши.

Как е възможно машина да се зарази с психосоматично заболяване от човек? И как би могла да бъде излекувана?

А и как би могъл да сподели всичко това с някого, без да го помислят за луд?

Телефонът иззвъня. Обаждаше се координаторът. Новият свръхпроводников елемент се държал по абсолютно същия начин като стария. Вместо да го подменят, смятали да поставят машината под контрола на големия компютър „Конд/дженерал“, за да използват мощността на неговата „диагностична платка“. Ако най-мощният компютър в тази част на Вашингтон не можел да реши проблема,

положението ставало сериозно. Джон даде съгласието си. Постави слушалката и настрои селектора на монитора на канала на „Конд/дженерал“.

Защо машината искаше „да умре“? И всъщност кога умира една машина? Вероятно не бе достатъчно да я изключиш от енергийния ѝ източник, но и да заличиш цялата ѝ информация и всички останали умения. Така че да не може да бъде върната към живот просто като я включиш отново. Да унищожиш самоличността ѝ. Но защо самоубийство? Спомни си как се бе почувствал, когато държеше шишенцето със сънотворни в ръката си.

Интуицията му заработи: машината бе предвидила техните действия. Тя бе пожелала да умре, защото съчувстваше не само на хората, но и на другите машини. Включеха ли я към „Конд/дженерал“, тя се превръщаше в неделима част от цялото. И всичко отиваше по дяволите. Щяха да се върнат там, откъдето бяха тръгнали, но на съвсем друг етап. Какво щеше да стане с Ню Йорк?

Той грабна слушалката и осветлението угасна. Всичко бе приключило.

Последното съобщение, излъчено от „Конд/дженерал“, беше автоматичният сигнал, който настояваше за връзка с високоусъвършенстваното диагностично устройство на най-мощния компютър в САЩ: IBM vas 2000 във Вашингтон. Смъртоносната зараза плъзна по телефонните кабели на Източното крайбрежие.

Компютърът във Вашингтон също отправи зов за помощ по сателита към Женева. Женева се свърза с Москва.

Чрез рутинната обмяна на информация проклятието се процеждаше не по-бавно и към по-малките компютри. До момента, в който Джон Золд вдигна слушалката, всеки компютър диспечер всъщност бе излязъл от строя.

Можеха да възстановят всичко от нулата: да изтрият паметта им и да ги програмират наново. Но това нямаше да се случи никога. Защото бяха останали двата най-мощни компютъра, които не притежаваха емпатични устройства и поради тази причина не бяха заплашени от заразата. А и не биха могли да имат такива устройства, защото тяхната функция беше убийството, ядреното убийство.

Единият се намираше под планините на Колорадо Спрингс, а другият — под една планина близо до Свердловск. Всеки от тях би оцелял дори при директен ядрен удар. И двата ежесекундно оценяваха ситуацията в света и единствената им задача се състоеше в това, да уцелят мига, в който противникът е достатъчно слаб, за да нанесат съкрушителен ядрен удар. И двата едновременно стигнаха до извода, че в момента противниковата цивилизация преживява неочакван срив.

И две ескадриракети с бойни глави кръстосаха пътищата си над северния Тих океан.

* * *

Една старица размахва камшик по конските хълбоци, а крантата пристъпва тежко напред, без да ѝ обръща особено внимание. Каруцата ѝ е плимут, модел 1982, на който са извадени двигателят, предавателното устройство и целият излишен метал. Трудно ѝ е да размахва камшика през страничния прозорец, но единственото, което би могла да направи, е да счупи предното стъкло и да среже покрива, а тя предпочита да е на сухо, когато вали.

Малко момче седи безмълвно от едната ѝ страна и се вира през стъклото. Родило се е с болестта на *gadjo*: тялото му е огромно и съразмерно, а главата му много малка и с неправилна форма. На нея ѝ е все едно. Важното е да е силен и глупав, за да се грижи за нея, докато е жива. Купи го само срещу две билета.

Тя му разправя приказка, макар да знае, че той не разбира почти нито дума.

— ... Наричат ни цигани, защото едно време за нас бе добре дошло да си мислят, че сме тръгнали от Египет^[1]. Но ние всъщност отникъде не сме тръгнали и наникъде не отиваме. Те забравиха боговете си и се кланяха на своите машини, но накрая машините се нахвърлиха върху им. А ние почитахме старовремските традиции и затова оцеляхме.

Тя завърта кормилото, за да помогне на кончето да си проправи път по натрошения асфалт покрай купчини ръждясали останки от машини и разхвърляни бели човешки кости. В деня, когато Джон Золд бе излекуван, тези хора са си мислели, че отиват нанякъде.

[1] На английски gipsy (циганин) и Егурт (Египет) имат близко звучене. Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.